

Comunitatea pentru advocacy și
politici publice „WatchDog.MD”

C.f. 1012620006381

Adresa juridică: str. A. Sciusev 68, Chișinău,
Republica Moldova

www.watchdog.md

Tel: +373 68 390 028

contact@watchdog.md

Către Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova.

La data de 27 februarie 2018, Comisia Electorală Centrală a expus pentru procedura de consultări publice proiectul de Hotărâre pentru modificarea și completarea Regulamentului privind înregistrarea prealabilă¹ (în continuare Regulament). Proiectul prevede extinderea aplicării procedurii de înregistrare prealabilă a alegătorilor pentru cetățenii cu drept de vot care își au domiciliul înregistrat în teritoriul Republicii Moldova aflat în afara controlului autorităților constituționale. Atragem insistent atenția CEC asupra faptului că la data de 2 mai 2017, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a recunoscut teritoriul raioanelor din stânga Nistrului, aflat în afara controlului autorităților constituționale, drept teritoriu aflat sub ocupație militară străină². În acest context, este corect ca autoritatea electorală să utilizeze termenii corecți, statuați de către Curtea Constituțională – anume *teritoriul aflat sub ocupație militară străină*.

Pe conținutul proiectului, venim cu următoarele propuneri și întrebări:

- Având în vedere Hotărârea menționată a Curții Constituționale și situația de fapt prin care desfășurarea campaniei electorale pe teritoriul aflat sub ocupație militară străină, solicităm CEC să sisteze extinderea procedurii de înregistrare prealabilă pentru cetățenii care locuiesc în localitățile vizate, să constate oficial imposibilitatea asigurării unor alegeri libere și corecte în această regiune și să solicite Parlamentului Republicii Moldova operarea de modificări legale care să prevadă suspendarea organizării alegerilor pentru teritoriile vizate până la restabilirea controlului constituțional;
- Constatăm cu îngrijorare intenția vădită a autorilor să limiteze și mai mult dreptul la vot al cetățenilor din Diaspora prin eliminarea reglementărilor prin care 300 cetățeni cu drept de vot pot cere deschiderea unei secții de votare **suplimentare** în baza procedurii de înregistrare prealabilă. Amintim Comisiei Electorale Centrale că aceasta este un organ care ”(1) În calitate de organ specializat în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală: a) studiază

¹ <http://cec.md/index.php?pag=news&id=1070&rid=21630&l=ro>

² <http://www.constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=613&l=ro>

Comunitatea pentru advocacy și
politici publice „WatchDog.MD”

C.f. 1012620006381

Adresa juridică: str. A. Sciusev 68, Chișinău,
Republica Moldova

www.watchdog.md

Tel: +373 68 390 028

contact@watchdog.md

modalitatea organizării și desfășurării alegerilor cu scopul de a perfecționa legislația și procedurile electorale” (Art. 22 al Codului Electoral), nicidecum nu are menirea să înrăutățească aceste proceduri.

- Solicităm CEC să renunțe la modificările abuzive împotriva drepturilor cetățenilor care locuiesc peste hotare. În anexa 1 al acestui demers prezentăm punctele din proiectul de modificare a Regulamentului care conțin prevederi contrare spiritului democratic și care nu au nimic în comun cu scopul anunțat al proiectului, ceea ce poate fi demonstrat prin conținutul notei informative.
- Cerem Comisiei Electorale Centrale să renunțe la practica vicioasă de a opera modificări pe subiecte care nu au nimic în comun cu cele anunțate și explicate în actele oficiale.
- Cerem Comisiei Electorale Centrale să respecte în întregime legislația și alte reglementări privind transparența în procesul decizional. Astfel, solicităm ca la data publicării proiectului de decizie inclus în ordinea de zi a ședinței publice, acesta să conțină: **fișa actului juridic și tabelul de sinteză al propunerilor cu explicarea motivelor din care acestea au fost acceptate sau respinse.**
- În contextul revenirii Comisiei Electorale Centrale asupra subiectului înregistrării prealabile, venim cu o serie de propuneri privind soluționarea problemelor cu care se confruntă alegătorii care se află în afara hotarelor Republicii Moldova în ziua alegerilor. Acestea sunt prezentate la anexa 2.

14 martie 2018

Asociația Comunitatea ”WatchDog.MD”

Comunitatea pentru advocacy și
politici publice „WatchDog.MD”

C.f. 1012620006381

Adresa juridică: str. A. Sciusev 68, Chișinău,

Republica Moldova

www.watchdog.md

Tel: +373 68 390 028

contact@watchdog.md

Anexa 1. Punctele din Regulament relevante care sunt propuse pentru modificare și
comentariile/propunerile pe marginea acestora.

Numărul punctului	Prevederi actuale	Prevederi propuse	Comentariu/propunere
1 ¹	1 ¹ Înregistrarea prealabilă reprezintă o procedură prin care cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot, care se stabilesc temporar sau permanent în străinătate, se înregistrează în prealabil și în mod benevol, prin intermediul paginii web www.alegator.md sau prin depunerea unei sau mai multor cereri scrise, semnate de cel puțin 300 de alegători , la misiunile diplomatice și/sau oficiile consulare ale Republicii Moldova și/sau la Comisia Electorală Centrală.	1 ¹ . Înregistrarea prealabilă reprezintă o procedură prin care cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot se înregistrează în prealabil și în mod benevol, prin intermediul paginii web www.alegator.md sau prin depunerea la Comisia Electorală Centrală și/sau la misiunile diplomatice, oficiile consulare ale Republicii Moldova a unei sau mai multor cereri scrise.	Nu este clar ce are în comun intenția de a extinde procedura de înregistrare pentru localitățile din stânga Nistrului cu excluderea mențiunii despre 300 de alegători. Tratăm această modificare ca o intenție deliberată a Comisiei Electorale Centrale să limiteze accesul cetățenilor de peste hotare la procesul electoral. Or, conform Art. 31 (4) din Codul Electoral, procedura de înregistrare prealabilă este temei pentru deschiderea secțiilor de votare peste hotare. Mențiunea celor 300 cetățeni cu drept de vot, denotă clar că este vorba despre o condiție minimă necesară pentru a deschide o secție de vot suplimentară în locați cerută. Aceeași este și practica în regiune – experiența României fiind foarte relevantă, acolo fiind suficienți chiar 100 alegători. NU credem că este vorba despre o simplă coincidență, având în vedere și situația de la punctul următor.
2	2. Înregistrarea prealabilă are drept scop stabilirea numărului estimativ al alegătorilor care vor vota peste hotarele	2. Înregistrarea prealabilă are drept scop stabilirea numărului estimativ al alegătorilor care vor vota peste	Noua redacție a punctului 2 completează textul vechi cu prevederi privind aplicarea

Comunitatea pentru advocacy și
politici publice „WatchDog.MD”

C.f. 1012620006381

Adresa juridică: str. A. Sciusev 68, Chișinău,

Republica Moldova

www.watchdog.md

Tel: +373 68 390 028

contact@watchdog.md

	<p>țării în ziua alegerilor, în vederea constituirii secțiilor de votare suplimentare în străinătate, întocmirea listei electorale a cetățenilor care se vor înregistra în raza secției de votare respective, precum și stabilirea numărului estimativ al buletinelor de vot ce vor fi distribuite secțiilor de votare respective.</p>	<p>hotarele țării în ziua alegerilor și al alegătorilor din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) care vor vota la secțiile de votare organizate pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale, în vederea constituirii secțiilor de votare, de asemenea are drept scop stabilirea numărului estimativ al buletinelor de vot ce vor fi distribuite secțiilor de votare respective.</p>	<p>procedurii de înregistrare prealabilă pentru cetățenii cu domiciliu în localitățile din stînga Nistrului. În acest context, este total lipsită de relevanță eliminarea din textul regulamentului a prevederii conform căreia, înregistrarea prealabilă este temei pentru deschiderea anume a secțiilor de votare suplimentare. Or, în condițiile când există secții de votare obligatoriu în sediile misiunilor diplomatice și consulare, există o serie de locații tradiționale pentru secții de vot în afara misiunilor menționate, înregistrarea prealabilă contribuie anume la deschiderea unor secții de vot noi în localitățile cu o concentrație mare a cetățenilor care doresc să participe la vot. Situația dată ne face să considerăm că CEC depune eforturi conștiente pentru a limita intenționat accesul cetățenilor din diaspora la procesul de vot. Solicităm stoparea acestui abuz, eliminarea modificărilor care au drept efect limitarea participării cetățenilor Republicii Moldova care muncesc peste hotare.</p>
9	<p>9. Cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care în ziua alegerilor se vor afla în străinătate se pot înregistra în prealabil, accesînd pagina web www.alegator.md și selectînd opțiunea „Înregistrarea prealabilă”, sau prin</p>	<p>9. Cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care în ziua alegerilor se vor afla în străinătate, precum și cetățenii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) se pot înregistra în prealabil, accesînd</p>	<p>Aceiași situație ca la punctul 1¹.</p>

Comunitatea pentru advocacy și
politici publice „WatchDog.MD”

C.f. 1012620006381

Adresa juridică: str. A. Sciusev 68, Chișinău,
Republica Moldova

www.watchdog.md

Tel: +373 68 390 028

contact@watchdog.md

	depunerea către misiunea diplomatică și/sau oficiul consular din țara respectivă sau către Comisie a unei sau mai multor cereri semnate de cel puțin 300 de alegători , după modelul din anexă	pagina web www.alegator.md și selectînd opțiunea „Înregistrarea prealabilă”, sau prin depunerea la Comisia Electorală Centrală și/sau la misiunile diplomatice, oficiile consulare ale Republicii Moldova a unei sau mai multor cereri scrise, după modelul din anexe	
--	---	--	--

Comunitatea pentru advocacy și
politici publice „WatchDog.MD”

C.f. 1012620006381

Adresa juridică: str. A. Sciusev 68, Chișinău,
Republica Moldova

www.watchdog.md

Tel: +373 68 390 028

contact@watchdog.md

Anexa 2. Propuneri pentru soluționarea problemelor care vizează participarea la vot a cetățenilor de peste hotare.

În contextul revenirii Comisiei Electorale Centrale asupra subiectului moidificării Regulamentului privind înregistrarea prealabilă, completat și modificat recent prin Decizia CEC nr. 1009 din 4 iulie 2017, considerăm foarte oportun să se revină pentru a soluționa în sfârșit problemele inadmisibile cu care se confruntă conaționalii noștri care sunt nevoiți să se afle în ziua alegerilor peste hotare.

În acest sens, venim cu o serie de propuneri privind moidificarea și completarea *Regulamentului cu privire la votarea cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotarele țării, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3375 din 27 iulie 2010* și a *Regulamentului privind înregistrarea prealabilă, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2547 din 21 mai 2014.*

În vederea facilitării accesului unui număr cât mai mare de cetățeni din diaspora la procesul electoral, eliminarea problemei rândurilor și insuficienței de buletine de vot la secțiile de votare în ziua alegerilor, venim cu următoarele **propuneri pentru modificarea și completarea Regulamentului CEC nr. 3375 din 27.07.2010:**

1. La punctul 7, după poziția
”b) *livretul de marinar*”
se introduce poziția c) cu următorul conținut
”c) *buletinul de identitate al cetățeanului Republicii Moldova*”

Comentariu:

Un număr mare de cetățeni ai Republicii Moldova locuiesc permanent peste hotare în baza cetățeniei unui alt stat. Se referă în special la cetățenii care dețin și cetățenia României. Estimăm numărul de astfel de persoane la cel puțin 500 mii de persoane cu drept de vot. Având posibilitatea de a se deplasa și locui în baza actelor de identitate din țările a căror cetățenie o mai dețin, mulți cetățeni ai Republicii Moldova de peste hotare pur și simplu nu au nevoie de un pașaport, deținând doar buletine de identitate moldovenești. În astfel de situație, pașaportul moldovenesc este necesar pentru acești cetățeni doar pentru a putea participa la alegeri. Amintim că, în conformitate cu prevederile Art. 58 (3), votarea cu pașaportul este permisă doar peste hotarele țării, buletinul de identitate fiind indicat ca act în baza căruia se permite votare, fără să fie specificat că în baza acestuia nu se permite

Comunitatea pentru advocacy și
politici publice „WatchDog.MD”

C.f. 1012620006381

Adresa juridică: str. A. Sciusev 68, Chișinău,
Republica Moldova

www.watchdog.md

Tel: +373 68 390 028

contact@watchdog.md

votul în cadrul secțiilor extrateritoriale. Având în vedere cele expuse, considerăm introducerea prevederii propuse drept una perfect legală și absolut necesară.

2. La Punctul 8 din Regulament, după fraza

”În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumului republican, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova se organizează una sau mai multe secții de votare pentru alegătorii care se află în străinătate la data alegerilor.”

se introduce fraza

”Toate secțiile de votare deschise pe lângă misiunile diplomatice și au caracter permanent, reducerea numărului acestora poate avea loc în condițiile prezentului regulament.”

Comentariu:

Deoarece accesul concetățenilor din Diaspora la sursele de informații este mai anevoios, este important ca aceștia să cunoască că în cadrul oricărei reprezentanțe diplomatice sau consulat va fi deschisă una sau mai multe secții de vot la fiecare scrutin general. Oferirea statutului permanent secțiilor de votare va permite planificarea mai lejeră a participării alegătorilor, aceștia vor cunoaște unde vor trebui să se deplaseze și câte secții de votare vor avea la dispoziție.

3. La Punctul 9, după fraza

”Organizarea acestor secții de votare se stabilește de Comisia Electorală Centrală, la propunerea Guvernului, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și cu alte autorități ale administrației publice centrale, în baza înregistrării prealabile a cetățenilor aflați în străinătate și a numărului alegătorilor care au participat la scrutinul precedent.”

se introduc frazele:

”Deschiderea secțiilor de votare în baza rezultatelor înregistrării prealabile va avea loc conform prevederilor Regulamentului privind înregistrarea prealabilă, aprobat prin hotărârea CEC nr. 2547 din 21 mai 2014. Secțiile de votare deschise în afara misiunilor diplomatice și a oficiilor consulare au caracter permanent, reducerea numărului acestora poate avea loc doar în condițiile prezentului regulament. Numărul secțiilor de votare deschise peste hotare în fiecare localitate poate fi modificat doar în creștere, cu excepția

Comunitatea pentru advocacy și
politici publice „WatchDog.MD”

C.f. 1012620006381

Adresa juridică: str. A. Sciusev 68, Chișinău,
Republica Moldova

www.watchdog.md

Tel: +373 68 390 028

contact@watchdog.md

***situației când acestea au întrunit condițiile pentru a fi închise conform prevederilor
Punctului 9.”***

Comentariu:

Deoarece prevederile Codului Electoral sunt destul de vagi în ceea ce ține de procedura de deschidere a secțiilor de votare peste hotare, Comisia Electorală Centrală are obligația să le interpreteze exclusiv în favoarea alegătorilor. Lipsa caracterului permanent al secțiilor de vot deschise peste hotare afectează cu siguranță prezența alegătorilor, or perioada scurtă între decizia anunțată privind amplasarea secțiilor lipsește cetățenii din de predictibilitatea necesară pentru a planifica deplasarea către locația cea mai apropiată. De asemenea, autoritățile nu trebuie să dispună de drepturi discreționare de a reduce numărul de secții de votare într-o țară sau alta (sau localitate). Procesul electoral trebuie să fie predictibil, condițiile pentru participarea la vot a cetățenilor de peste hotare trebuie să se apropie cât se poate de mult de cele pentru cetățenii din țară. În toate politicile și reglementările sale, autoritatea electorală trebuie să pornească de la conștientizarea faptului că cetățenilor de peste hotare le este mult mai complicat să își exercite dreptul de vot. În astfel de situație, regulile pentru organizarea alegerilor peste hotare trebuie să fie cât mai clare și predictibile. În așa mod, considerăm că propunerile de mai sus sunt mai mult decât pertinente.

4. După Punctul 9, se introduce Punctul 9¹ cu următorul conținut:

”Pentru deschiderea secțiilor de votare în localitățile de peste hotare în care au mai fost deschise anterior secții de votare se va ține cont doar de rezultatele prezenței la vot în scrutinul general anterior. În cazul în care, la alegerile sau referendumul republican anterior, numărul de persoane care au votat la o secție de votare a depășit 1500 persoane, în această localitate va mai fi deschisă o secție de votare la viitoarele alegeri sau referendum republican. În cazul în care la alegerile sau referendumul republican precedent, numărul de alegători care au participat la vot depășește 2500 persoane, în această localitate vor mai fi deschise două secții de votare suplimentare. În cazul în care într-o localitate vor exista mai multe secții de votare, mecanismul de calcul va fi aplicat pentru fiecare dintre ele suplimentar. În cazul orașelor de peste hotare cu o populație mai mare de 1 milion locuitori, criteriul geografic pentru deschiderea secțiilor de votare va fi sectorul orașului. În caz că la două scrutine parlamentare și/sau prezidențiale consecutive, numărul de alegători care au participat la vot la o secție de votare deschisă în afara misiunilor diplomatice și reprezentanțelor consulare va fi mai mic de 150 persoane, Comisia Electorală Centrală poate propune închiderea acesteia.”

Comunitatea pentru advocacy și
politici publice „WatchDog.MD”

C.f. 1012620006381

Adresa juridică: str. A. Sciusev 68, Chișinău,
Republica Moldova

www.watchdog.md

Tel: +373 68 390 028

contact@watchdog.md

Comentariu:

Deoarece Codul Electoral prevede expres utilizarea datelor privind prezența la alegerile anterioare, CEC trebuie să creeze un mecanism simplu și clar de aplicare a acestei norme. Nici CEC, nici Guvernul nu trebuie să dispună de dreptul de a interpreta discreționar și aplica la propria dorință această prevedere legală. Mecanismul propus mai sus este logic, simplu de înțeles și nu lasă loc de interpretări, ceea ce nu va permite nici unui actor politic să acuză autoritățile decidente de părtinire politică. Mecanismul propus vine să ajute alegătorii să obțină suficiente secții de votare, să evite așteptarea la rânduri interminabile și să dispună de un număr suficient de buletine de vot. Soluția măririi numărului de buletine de vot nu va putea soluționa insuficiența secțiilor de votare, or se poate întâmpla că 5 mii de persoane nici nu vor reuși fizic să fie deserviți de biroul unei singure secții de votare. Numărul exagerat de mare de alegători va lungi procesul de procesare a buletinelor de vot, va crea condiții de muncă extreme pentru membrii birourilor secțiilor de votare. Suplinirea numărului de secții printr-un mecanism precis va soluționa toate aceste probleme.

În vederea facilitării accesului unui număr cât mai mare de cetățeni din diaspora la procesul electoral, deschiderea secțiilor de vot în zonele cu concentrație mare de alegători și în apropierea acestora, stimularea cooperării cetățenilor pentru a ajuta procesului electoral, venim cu următoarele **propuneri pentru modificarea și completarea Regulamentului CEC nr. nr. 2547 din 21 mai 2014:**

1. Punctul 2 va avea următorul conținut:

”Înregistrarea prealabilă are drept scop stabilirea numărului și locului secțiilor de votare suplimentare față de cele deja existente peste hotarele țării în ziua alegerilor. În baza înregistrării prealabile are loc întocmirea listei electorale a cetățenilor care se vor înregistra în raza secției de votare respective. Numărul de buletine de vot alocate pentru fiecare secție de votare peste hotare este cel maxim permis de legislație.”

Comentariu:

Regulamentul trebuie să stipuleze clar că procedura de înregistrare prealabilă are funcția să determine necesarul de secții de votare în localități noi peste hotare. Această procedură nu se referă la localitățile unde au mai existat secții de votare în trecut, deschiderea secțiilor suplimentare în aceste

Comunitatea pentru advocacy și
politici publice „WatchDog.MD”

C.f. 1012620006381

Adresa juridică: str. A. Sciusev 68, Chișinău,
Republica Moldova

www.watchdog.md

Tel: +373 68 390 028

contact@watchdog.md

localități fiind realizată în baza Regulamentului CEC aprobat prin decizia nr. 3375 din 27.07.2010. În felul acesta, estimarea numărului de participanți la procesul de vot peste hotare este foarte greu de realizat, pentru evitarea insuficienței de buletine, aplicarea normei maxime ar fi de preferat.

2. Punctul 6 va avea următorul conținut:

”6. Alegătorii se pot înregistra prealabil pe toată durata anului, cu excepția ultimelor 45 zile înainte de data scrutinului.”

Comentariu:

Codul Electoral nu indică o perioadă limitată pentru procedura de înregistrare prealabilă. Din acest considerent, interpretarea în favoarea alegătorilor și extinderea posibilității de înregistrare prealabilă pe toată durata anului este binevenită. În același timp, repetarea procedurii de către aceiași alegători la fiecare scrutin nu are nici o motivare funcțională. În caz că se are în vedere evitarea deschiderii unor secții de votare în localitățile în care nu mai există un număr suficient de mare de alegători, atunci am propus un mecanism mult mai eficient prin care secțiile de votare permanente de peste hotare, deschise în afara reprezentanțelor diplomatice și consulare, vor putea fi închise dacă la ele vor vota mai puțin de 150 persoane la două scrutine generale consecutive.

Alte prevederi ale Regulamentului trebuie aduse în concordanță cu propunerile de mai sus. Amintim Comisiei Electorale Centrale că soluționarea problemelor cu care se lovesc alegătorii care locuiesc peste hotare face parte dintre prioritățile asumate de către aceasta în planurile de activitate și în cadrul unor acorduri de suport cu partenerii externi, cum ar fi proiectul *”Enhancing democracy in Moldova through inclusive and transparent elections”*. Refuzul repetat de a examina și aproba modificările actelor normative care vor facilita accesul cetățenilor din Diaspora la procesul electoral îl vom interpreta ca rea voință a majorității membrilor CEC.